

Jarowiecki, Jerzy

"Kalendarium polskiej prasy, radia i telewizji", Jerzy Myśliński, Kielce 2001 : [recenzja]

Rocznik Historii Prasy Polskiej 5/1(9), 255-257

2002

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jerzy
JAROWIECKI

Jerzy Myśliński
**Kalendarium polskiej prasy,
radia i telewizji**
Wszechnica Świętokrzyska,
Kielce 2001, s. 193

Jerzy Myśliński
The Almanac of Polish Press, Radio and Television

Do rąk czytelników trafiła niecodzienna książka, stanowiąca kronikę najważniejszych wydarzeń z dziejów polskich oraz w Polsce istniejących i działających mediów, tj. prasy, radia i telewizji. Jej niecodziennosc wynika z faktu, że jest odważną — podjętą — przez jednego, aczkolwiek o wysokich kompetencjach, autora próbą zarejestrowania najważniejszych wydarzeń, tytułów prasowych, a także faktów z dziejów polskiej radiofonii i telewizji na przestrzeni lat wyznaczonych datami 1513” — kiedy w Polsce ukazał się pierwszy znany ulotny druk informacyjny w języku niemieckim, dotyczący oblężenia Smoleńska i Połocka przez wojska cara Wasyla III — a 1 stycznia 2000, kiedy to nastąpiła likwidacja tzw. dolnego pasma UKF dla programów radiowych i przeniesienia wszystkich stacji do pasma górnego (tylko niektóre stacje, które nie otrzymały częstotliwości w paśmie górnym, otrzymały zgodę na dłuższą emisję w paśmie dolnym). Ogromna przestrzeń czasowa wypełniona tysiącami zdarzeń, tytułów prasowych, nazwisk redaktorów, działań cenzury, zmian techniczno-edytorskich i graficznych, zmian w sposobie redagowania, kolportażu, nakładów, pełnionych przez media funkcji i ról społecznych. Podziwiam zdecydowanie autora w doborze materiału, jego selekcji, o której zaznacza skromnie we wstępie, iż „całość jest jednak pewną wersją wyboru” (s. 10). Takie jest prawo autora, ale też ta postawa skłania, obok wysokiej aprobaty dla zamysłu i twórczego wysiłku, do poważnej dyskusji, nazwijmy ją umownie metodologiczną. Jak tworzyć tego rodzaju kalendarium, by zarejestrować fakty i wydarzenia najistotniejsze czy najważniejsze, jak z kilku tysięcy tytułów prasowych wybrać te, które zdają się być reprezentatywne dla danej epoki, okresu. Badaw-

czo zajmuję się prasą lwowską i krakowską, prasą konspiracyjną, prasą PRL i w okresie transformacji ustrojowej, wiele pisałem o prasie pedagogicznej i dla dzieci i młodzieży, stąd brakuje mi rejestracji wielu tytułów, ale czy mogą się spierać o ich nieobecność, wiedząc, że „całość jest jednak pewną wersją wyboru”. Rezygnując zatem z dopełnień, akceptuję ten wybór, bowiem rzeczywiście w tym kształcie stanowi „kronikę najważniejszych wydarzeń” w dziejach polskich mediów. W ośmiu rozdziałach autor uporządkował chronologicznie skondensowane zapisy zawierające informacje o prasie i jej infrastrukturze, „poczynając od pierwocin do form rozwiniętych” (wstęp, s. 9). Kalendarium podzielono na okresy: *Prasa polska w XVI i XVII wieku* (s. 13–14), *Prasa polska XVIII wieku* (s. 14–18), *Prasa polska pod zaborami i w czasie powstań narodowych 1795–1864* (s. 18–32), *Prasa polska w dobie powstaniowej, od połowy XIX wieku do 11.11.1918* (s. 32–58), *Prasa i radiofonia Drugiej Rzeczypospolitej i polska prasa na wychodźstwie 1918–1939* (s. 58–82), *Prasa polska okresu II wojny światowej 1939–1945* (s. 82–93), *Prasa, radiofonia i telewizja w okresie transformacji ustrojowej w latach 1989–1999; prasa i radiofonia polonijna*.

Podporządkowane poszczególnym okresom syntetycznie zredagowane hasła zawierają informacje o charakterze periodyku i jego głównych twórcach, niektóre zostały rozbudowane, obejmując więcej danych o faktach z dziejów danego tytułu czy roli jego twórców. Zdecydowana większość haseł, opracowana precyzyjnie, odnotowuje datyienne, ale są też inne informacje związane z chronologią powstawania i istnienia danego periodyku, chociaż w przypadku pierwocin prasowych nie wszystko autorowi udało się ustalić. W odniesieniu do XX wieku w kalendarium odnotowano obok tytułów prasowych wydarzenia z dziejów polskiej i polonijnej radiofonii i telewizji. W kilkudziesięciu przypadkach autor „przypomniat też głośniejsze enuncjacje prasowe”, o czym szerzej informował w przejrzyście napisanym wstępie (s. 10). Dobrze się też stało, że nie zapomniat o wybitnych dziennikarzach czy redaktorach, zamieszczając przy nich krótkie informacje biograficzne.

Dla kogo przeznaczyl swojatkę, którą wyposażył nadto w indeksy nazwisk, alfabetyczne tytułów prasowych oraz nazw miejscowości? We wstępie napisał, że „przeznaczona jest dla wszystkich zainteresowanych przeszłością polskich mediów, dla dziennikarzy, a w szczególności jako pomoc dydaktyczna dla studiujących dziennikarstwo, historię, nauki polityczne, bibliotekoznawstwo” (s. 10). Owe indeksy zapewne ułatwią poruszanie się w tak rozległym materiale. Można postawić pytanie o wartość merytoryczną przedstawionych informacji, czy odzwierciedlają one obecny stan wiedzy? Odpowiedzi zapewne zechcą udzielić użytkownicy tej książki. Recenzentowi natomiast pozostaje potwierdzić merytoryczne kompetencje autora. Są one niewątpliwie wysokie. J. Myśliński znany jest ze swoich wartościowych książek i innych publikacji, napisanych z dużą znajomością rzeczy, które cechuje wysoka dociekliwość, precyzja, dbałość o źródłowe dokumentowanie faktów, obiektywność ocen.

Wieloletnie studia autora nad polską prasą XIX i XX wieku, nad polskim radiem, przesądzają o wartości recenzowanej książki, której charakter J. Myśliński określa jako popularno-naukowy. Skromność autora godna podkreślenia. Być może nie opatrzenie kalendarium przypisami jest powodem tej deklaracji. Ale przecież w tego typu pracach tak na ogół postępujemy. We wstępie autor odesłał potencjalnych czytelników do syntetycznych publikacji wyjściowych, trafnie dobranych oraz do głównych periodyków poświęconych polskim mediom.

Kalendarium polskiej prasy, radia i telewizji Jerzego Myślińskiego jest książką ważną, wzbudzi zainteresowanie wielu czytelników, a przede wszystkim tych, których autor wymienił we wstępie. Książka ukazała się w ramach „Prac Wszechnicy Świętokrzyskiej” w Kielcach, której poczynania edytorskie i repertuar budzi coraz częściej uznanie czytelników, aczkolwiek niewysokie nakłady ograniczają możliwość pełniejszego z nich korzystania.